

Mål C-179/23**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

21 mars 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

15 november 2022

Klagande:

Guvernul României

Ministerul Finanțelor

Motpart:

Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreti (Credidam)

Saken i det nationella målet

Överklagande genom vilket Guvernul României (den rumänska regeringen) och Ministerul Finanțelor (finansministeriet), i ett mål mellan dem och Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreti (det rumänska centret för förvaltning av utövande konstnärers rättigheter) (nedan kallat Credidam), har yrkat att den dom som Curtea de Apel București meddelade den 21 maj 2019 ska upphävas och att yrkandet om ogiltigförklaring av punkt 8.12 och 8.13 i Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (tillämpningsföreskrifter till lag nr 227/2015 om införande av skattelagen) ska avslås i den nya domen.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

På grundval av artikel 267 FEUF begärs en tolkning av artiklarna 24.1 och 25 c i direktiv 2006/112/EG.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1) Utgör den verksamhet som kollektiva förvaltningsorganisationer bedriver för inkassering, fördelning och betalning av ersättning, för vilken vederlaget utgörs av den avgift som de organisationerna tar ut, ett tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i artiklarna 24.1 och 25 c i direktiv 2006/112/EG (mervärdesskattedirektivet), till innehavare av upphovsrätt eller närstående rättigheter?

2) Om den första frågan besvaras jakande, utgör den verksamhet som kollektiva förvaltningsorganisationer bedriver gentemot rättighetshavarna ett tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i mervärdesskattedirektivet även om rättighetshavarna, för vars räkning de kollektiva förvaltningsorganisationerna inkasserar ersättning, inte anses tillhandahålla tjänster till de användare som är skyldiga att betala ersättningen?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (nedan kallat mervärdesskattedirektivet): artiklarna 2.1 c, 9.1, 24.1, 25 c och 28

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden: artikel 3 a och i

Dom av den 18 januari 2017, SAWP (C-37/16)

Dom av den 21 januari 2021, UCMR-ADA (C-501/19)

Dom av den 14 juli 2011, Henfling m.fl. (C-464/10)

Anförda nationella bestämmelser och anförd praxis från nationella domstolar

Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (tillämpningsföreskrifter för lag nr 227/2015 om införande av skattelagen), som antogs genom regeringsbeslut nr 1/2016: punkt 8.12 och 8.13

I punkt 8.12 regleras mervärdesskattebehandling av ersättning för privatkopiering. Där fastställs att kollektiva förvaltningsorganisationer som i eget namn inkasserar nämnda ersättning inte omfattas av bestämmelserna i artikel 271.2 i skattelagen, utan att de, i ett sådant fall, utför ett tillhandahållande av tjänster som är föremål för mervärdesskatt för innehavarna av mångfaldiganderätten, för vilket vederlaget utgörs av den förvaltningsavgift som dras av från de inkasserade beloppen.

I punkt 8.13 anges att bestämmelserna i artikel 271.2 i skattelagen är tillämpliga på andra belopp än de som avses i punkt 8.12, vilka inkasseras av organisationer för kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och härrör från de rättigheter som de förvaltar. Detta innebär att kollektiva förvaltningsorganisationer deltar i ett tillhandahållande av tjänster som är föremål för mervärdesskatt i alla övriga fall där de i eget namn, men för rättighetshavarnas räkning, inkasserar den ersättning som ska betalas till de sistnämnda för den repertoar som den aktuella organisationen förvaltar.

Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (lag nr 227/2015 om införande av skattelagen), artikel 268.1 a, där det anges att beskattningsbara transaktioner i Rumänien är sådana som, i den mening som avses i artiklarna 270–272, utgör eller kan likställas med leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster, som sker mot betalning, och artikel 271 om tillhandahållande av tjänster, där det i punkt 2 anges att när en beskattningsbar person, i eget namn men för någon annans räkning, deltar i ett tillhandahållande av tjänster, ska denne anses själv ha tagit emot eller tillhandahållit tjänsterna i fråga.

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (lag nr 8/1996 om upphovsrätt och närstående rättigheter), artiklarna 144.1, 145, 146, 147, 150 och 169.1 b, d och h, som reglerar kollektiva förvaltningsorganisationer och deras funktionssätt.

Decizia nr. 48/2017 a Înaltei Curții de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (beslut nr 48/2017 av Înaltei Curții de Casație și Justiție – Avdelningen med behörighet att avgöra straffrättsliga frågor), där det fastställs att inkassering, från den kollektiva förvaltningsorganisationens sida, av ersättning till utövande konstnärer för radioutsändning eller överföring till allmänheten av ljudupptagningar som innehåller upptagningar av deras framföranden inte utgör en mervärdesskattepliktig transaktion.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Credidam är en kollektiv förvaltningsorganisation som fungerar som en sammanslutning av utövande konstnärer. Den har till uppgift att inkassera och fördela den ersättning till utövande konstnärer som ska betalas av dem som använder deras framföranden.
- 2 Genom ansökan av den 20 juli 2018 till Curtea de Apel București yrkade Credidam att de omtvistade bestämmelserna skulle ogiltigförklaras, eftersom de inte var förenliga med EU-domstolens tolkning av mervärdesskattedirektivets bestämmelser i domen i målet SAWP och den tolkning som Înalta Curte de Casație și Justiție (nedan kallad ÎCCJ) gjorde i avgörande nr 48/2017 av artiklarna 126.1 a och 129 i skattelagen samt av artiklarna 98.1 g^{bis} och 106^{sexies} i lag nr 8/1996.

- 3 Finansministeriet, i egenskap av initiativtagare till de omtvistade lagbestämmelserna, ingav en ansökan om att få intervensera till stöd för den rumänska regeringen, vilken godtogs av Curtea de Apel București.
- 4 Genom tvistemålsdom av den 21 maj 2019 biföll Curtea de Apel București Credidams talan och konstaterade att den kollektiva förvaltningsorganisationens transaktioner för inkassering av ersättning till utövande konstnärer för vidareändning via kabel är undantagna från tillämpningsområdet för mervärdesskatt, på grundval av det avgörande som ÎCCJ har meddelat i detta avseende och de kriterier som fastställs i rättspraxis från Europeiska unionens domstol. Det finns nämligen inget direkt rättsförhållande inom ramen för vilket de ömsesidiga prestationerna äger rum mellan den kollektiva förvaltningsorganisationen och de ekonomiska aktörer som säkerställer vidareändning via kabel, och den skäliga ersättningen kan inte kvalificeras som ett direkt vederlag för en utförd tjänst. På samma sätt är förvaltningsavgiften accessorisk till den ersättning som ska betalas för användning av utövande konstnärers närstående rättigheter och, om ersättningen är undantagen från mervärdesskatt, ska avgiften behandlas på samma sätt i skattemässigt hänseende. Curtea de Apel București ansåg dessutom att ÎCCJ:s avgörande nr 48/2017 visserligen avsåg tolkningen av bestämmelserna i den tidigare skattelagen, men att avgörandet har betydelse även för tolkningen av artiklarna 268.1 a och 271 i [nuvarande] skattelagen, som innehåller samma materiella rättsregler.
- 5 I sitt överklagande av domen från Curtea de Apel București har den rumänska regeringen och finansministeriet hävdats att kollektiva förvaltningsorganisationer är beskattningsbara personer med avseende på mervärdesskatt och att den avgift som de tar ut från rättighetshavarna utgör vederlag för en beskattningsbar tjänst som har utförts till förmån för dem, varför de omtvistade bestämmelserna inte strider mot unionsrätten.
- 6 Enligt vad Credidam har anfört i sitt svaromål tas avgiften inte ut som vederlag för en utförd tjänst, utan utgör en i lag föreskriven betalning, som används för att bedriva verksamheten med att fördela de inkasserade ersättningarna.

Parternas huvudargument

- 7 Credidam har hävdats att EU-domstolens resonemang i domen i målet SAWP om undantag från mervärdesskatt inte bara är tillämpligt på ersättning för privatkopiering, utan även på skälig ersättning för andra kategorier av upphovsrätt och närstående rättigheter, bland annat vidareändning via kabel. Den avgift som den kollektiva förvaltningsorganisationen tar ut på den skäliga ersättningen är accessorisk till den sistnämnda, men uppfyller inte, inte ens separat betraktad, kriterierna i mervärdesskattedirektivet för att kvalificeras som vederlag för ett tillhandahållande av tjänster, eftersom den utgör en del av ersättningen. Avgiften regleras dessutom i lag, även vad gäller maximibeloppet, som är en procentuell

andel av den skäliga ersättningen, och är avsedd att täcka den kollektiva förvaltningsorganisationens driftskostnader.

- 8 Klagandena, som även har åberopat mervärdesskattekommitténs riktlinjer, har hävdade att den avgift som de kollektiva förvaltningsorganisationerna tar ut från rättighetshavarna har ett direkt och faktiskt samband med den utövade verksamheten, eftersom den utgör vederlag för en tjänst som består i att företräda rättighetshavarnas intressen, vilken är en mervärdesskattepliktig tjänst. Den tjänsten är separat från den transaktion varigenom den kollektiva förvaltningsorganisationen inkasserar den ersättning som rättighetshavarna ska få från användarna. Betalningen av avgiften görs utifrån en identifiering av rättighetshavarna och deras verk, och denna identifiering utgör sambandet mellan förvaltningsorganisationerna och rättighetshavarna.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 9 ICCJ har inte angett någon specifik rättspraxis från EU-domstolen som rör skattebehandlingen av avgifter som kollektiva förvaltningsorganisationer tar ut på inkasserad ersättning och huruvida det rättsförhållande som uppstår mellan innehavare av upphovsrätt eller närstående rättigheter och kollektiva förvaltningsorganisationer ska kvalificeras som tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i mervärdesskattedirektivet. Domarna i målen SAWP och UCMR-ADA avser förhållanden mellan rättighetshavare och slutanvändare/slutkonsumenter, och inte förhållanden mellan rättighetshavare och kollektiva förvaltningsorganisationer. I båda domarna behandlas frågan om själva ersättningen och inte avgiften, som utgör en procentuell andel av ersättningsbeloppet, vilken tas ut av den kollektiva förvaltningsorganisationen.
- 10 Den hänskjutande domstolen erinrar om att enligt domen i målet UCMR-ADA är avgiften mervärdesskattepliktig, eftersom den utgör en del av ersättningen, när rättighetshavarna tillhandahåller mervärdesskattepliktiga tjänster till slutanvändare/slutkonsumenter. I ett sådant fall ska den kollektiva förvaltningsorganisationen utfärda en faktura till användarna eller licenstagarna och ta ut mervärdesskatt på alla de intäkter som organisationen inkasserar, inbegripet avgiften, och rättighetshavarna ska i sin tur fakturera de kollektiva förvaltningsorganisationerna för samtliga erhållna intäkter, det vill säga den ersättning från vilken avgiften har dragits av. Om rättighetshavarna däremot, såsom i förevarande fall, inte tillhandahåller mervärdesskattepliktiga tjänster till slutanvändarna/slutkonsumenterna, i enlighet med punkt 12.8 i tillämpningsföreskrifterna, ska den kollektiva förvaltningsorganisationen fakturera ersättningsbeloppet utan att ta ut mervärdesskatt, men ska anses tillhandahålla tjänster till rättighetshavarna för vilka mervärdesskatt ska tas ut.
- 11 Frågan uppkommer huruvida den kollektiva förvaltningsorganisationen, i det sistnämnda fallet, kan anses tillhandahålla mervärdesskattepliktiga tjänster till rättighetshavaren, eftersom avgiften, i det förstnämnda fallet, är

mervärdesskattepliktig i och med att den utgör en del av ersättningen som i sin tur är mervärdesskattepliktig. Avgiftens accessoriska karaktär förefaller bekräftas av den omständigheten att förmedlingstjänster är mervärdesskattepliktiga när förmedlingen avser tillhandahållande av tjänster som är föremål för mervärdesskatt, i enlighet med domen i målet Henfling m.fl. Eftersom det i förevarande fall handlar om en ideell organisation vars enda syfte är att inkassera och fördela ersättning till innehavare av upphovsrätt och närstående rättigheter, utgör avgiften på samma sätt inte något vederlag för en utförd tjänst, utan en del av den skäliga ersättningen. De omtvistade bestämmelserna är dock tillämpliga på alla kollektiva förvaltningsorganisationer när de agerar i eget namn, oberoende av vilken typ av förvaltning det rör sig om – obligatorisk eller frivillig sådan – eller av huruvida den företrädde rättighetshavaren har ställning som medlem.